

4. 55 лікарів і письменників водночас. (б. д.).

Нівроку. <https://nivroko.wordpress.com/2020/05/29/55-лікарів-і-письменників-водночас/>

*Масло Христина,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Науковий керівник:
д.пед.н., професор Н. Грицак*

ЧИТАЦЬКИЙ ІНТЕРЕС ДО ДЕТЕКТИВІВ АГАТИ КРІСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХХ СТОЛІТТЯ

Як висловлювався свого часу Вінстон Черчилль – «Ця жінка заробила на вбивствах більше, ніж будь-яка інша, включаючи Лукрецію Борджиа», маючи на увазі Агату Крісті [1, с. 136]. Серед яскравих імен, які назавжди увійшли у літературну пам'ять, особливе місце належить саме їй. Творчість письменниці є символом золотої доби детективної прози, періоду, коли жанр процвітав і набував нових витоків.

У контексті масової літератури ХХ століття, до якої можна ставитися по-різному, детективний жанр виявляється одним із тих, що має вкорінення у її основах, але водночас виходить за її межі, охоплюючи інші жанри та напрямки, включаючи фантастику, інтелектуальну, психологічну, філософську прозу, документальну літературу та інше. З часів давнини детективна література пройшла значну еволюцію та сформувала цілу низку законів, схем і прийомів, що визначають оповідні стратегії та сюжетні рішення творів [3].

«Сюжети приходять до мене в такі дивні моменти, коли я йду вулицею, або оглядаю капелюшний магазин... раптом в голову приходять чудова ідея» – Агата Крісті, «Автобіографія» [6]. Агата Крісті завжди казала, що у неї немає

амбіцій бути письменницею, хоча вона дебютувала в друку в одинадцять років з віршем, надрукованим у місцевій лондонській газеті. Опинившись у ліжку з грипом, мати запропонувала їй записати історії, які вона так любила розповідати. Так почалося захоплення на все життя. У підлітковому віці вона опублікувала кілька віршів у *The Poetry Review* і написала кілька оповідань. Але перед її сестрою стояло завдання написати детективну історію, яка згодом і дала початок її славетній кар'єрі [7].

Читацький інтерес до творів Агати Крісті не зникає й досі. Її твори видали тиражем понад 2 мільярди екземплярів, перекладені більш ніж на 100 мов світу, та відомі своєю неперевершеною популярністю, а також здобули рекордне число театральних постановок, що підтверджує її безсмертний вплив на культуру і літературу. Агата – це найбільш перекладений автор в історії за версією ЮНЕСКО та *Index Translationum* [7]. Визнаний Книгою рекордів Гіннеса як найбільш продаваний романіст в історії та в усіх жанрах. Перший в історії лауреат нагороди великого майстра Америки «Письменник таємниць» [5].

Фахівці-лінгвісти ретельно проаналізували незмінну популярність творів Крісті, що призвело до розробки «Коду Агати Крісті». Ця структура пояснює, чому її твори залишаються захоплюючими для багатьох читачів.

Насамперед вони пояснюють читабельність її творів використанням шаблонів і простої мови. Наприклад, Крісті постійно вживає слово «сказав», тоді як менш досвідчені автори можуть вибирати синоніми. Крім того, її перевага активному голосу, повсякденній лексиці та лаконічним реченням дозволяє читачам зануритися в історію та без зусиль стежити за сюжетом [7].

Вона також дотримувалася формули в більшості своїх літературних творів: захоплюючий вступ, представлення групи підозрюваних, прибуття головного героя, низка підказок і вирішення справи [6].

Агата Крісті писала про світ, який вона знала і бачила, спираючись на військових джентльменів, лордів і леді, дів, вдів і лікарів із кола друзів і знайомих своєї родини. Вона була природним спостерігачем, і її описи сільської політики, місцевого суперництва та сімейних ревнощів часто до болю точні. Метью Прічард описує її як *«людину, яка більше слухала, ніж говорила, яка бачила більше, ніж її бачили»* [3]. Її друга книга «Таємний супротивник» була написана з випадково почутої розмови в чайній. І саме цей простий реалізм і захоплює читача незважаючи на епоху.

Твори Агати Крісті відтворюють ключові елементи класичного детективного жанру. Основними темами в її творчості є загадка та невідомість, що відтіняють романтичну спадщину. Багато з її романів зосереджені на загибелі героїв, а час, що зображений у її творах, може тягнутися від одного дня до кількох місяців. Просторовий аспект у творах Крісті не має меж, і місце злочину може бути як відкритим, так і усамітненим. Слід вказати, що художній простір у романах Крісті зазвичай обмежується певними топосами, такими як маєтки, вілли або невеликі селища.

Агата Крісті залишається цікавою для сучасного читача з кількох причин. У світі, який нині наповнений заголовками про війни, епідемії та скандальні події, детективні твори Агати Крісті пропонують відпочинок від цього хаосу, віддавши перевагу розслідуванню злочинів, які нерідко відбуваються у тихому провінційному середовищі. Замість гучних заголовків про політичні скандали або відомих персон, читачі мають можливість відчути

зацікавленість у тонко витканих загадках, де невеликі деталі та звичайність персонажів роблять сюжети унікальними. Агата Крісті належить до епохи, коли смерть одного індивіда перестала трагедією. У своїх детективних романах вона звертається до випадків, коли потерпілою може бути навіть провінційний вікар або самотня пенсіонерка, і головні персонажі розпочинають розслідування їхніх смертей.

Романи Крісті відрізняються від інших творів цього жанру тим, що очевидні зразки доказів часто виявляються марною витратою уваги та часу. На перший погляд, основним завданням у детективних романах є збір доказів та розкриття справжнього злочинця, який часто приховується за маскою невинного. У літературі того періоду вражає безмежна уява письменниці, що постійно вигадує нові сюжетні повороти, дозволяючи їй залишатися неперевершеною у вмінні «приховати» справжнього злочинця. Привабливість цих інтелектуальних головоломок полягає у тому, що емоційність та психологічний аспект проявляються не тільки у взаємодії персонажів, але й у спілкуванні автора з читачем. У цій «дуелі» Агата Крісті проявила такий рівень хитрості та винахідливості, що немає з ким порівнятися серед її колег. Критики заслужено визнають, що їй належить більшість найоригінальніших сюжетних поворотів. Зокрема прийом «ненадійного оповідача» у творі «Вбивство Роджера Екройда» [2], де сам оповідач і виявляється вбивцею.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безверхній Д. Поезія сучасного життя, або Розповіді з мораллю. Дніпро. 2016. №9. С. 130-136.
2. Крісті А. «Вбивство Роджера Екройда». Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2024. 288 с.

3. Манойлова О. 10 причин моєї любові до Агати Крісті. URL: <https://book-ye.com.ua/blog/osoblyva-dumka/10-prychyn-moyeyi-lyubovi-do-agaty-kristi/>
4. Чепелева Н. В. Текст і читач. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 128 с.
5. Чому читачі обирають детективи? URL: <https://bookopt.com.ua/blog/chomu-chitachi-obirajut-detektivi.html>
6. Christie A. An Autobiography. William Morrow Paperbacks, 2012. 576 p.
7. HOW CHRISTIE WROTE. The home of Agatha Christie. URL: <https://www.agathachristie.com/en/about-christie/how-christie-wrote>

*Дарія Возняк,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
студентка 4 курсу,
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
к. філол. наук, доцент Н. Кучма,*

МОТИВИ АПОКАЛІПСИСУ У РОМАНІ

ГАБРІЕЛЯ ГАРСІЯ МАРКЕСА «СТО РОКІВ САМОТНОСТІ»

Перші події «Апокаліпсису» починаються в романі Габріеля Гарсія Маркеса невдовзі після смерті Хосе Аркадіо Буендіа, яка, наче Христова смерть, символізує початок нового періоду. У творі автор лише один раз вживає саме слово апокаліпсис, зокрема розповідь падре Ніканора про Вічного жида називає «апокаліптичними одкровеннями» [1], але з подій, які розгортає автор, стає цілком очевидно, що мова йде про Апокаліпсис, який закінчується Армагедоном, що в Біблії трактується як війна «великого дня Вседержителя Бога» (Об'явлення 16:14, 16), а в творі – просто знищення Макондо із всіма його жителями.